

คลินิกกฎหมาย

สำนักงานกฎหมายและระเบียบ
กรมทรัพยากรธรณี

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดว่าพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา ประกอบกับการแบ่งส่วนราชการพร้อมระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้น การปรับปรุงองค์กรของกระทรวงอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค ซึ่งกำหนดให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นศูนย์รวมการบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงอุตสาหกรรมในแต่ละจังหวัดทั้งหมด ทำให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 เพื่อยกเลิกราชการส่วนภูมิภาคของกรมทรัพยากรธรณีและออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 78 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ยกเลิกกฎกระทรวง 4 ฉบับที่กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทรัพยากรธรณี จังหวัดและกำหนดเขตอำนาจไว้ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ผู้กำกับดูแลการประกอบกิจการทำเหมืองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

2510 และการประกอบกิจการน้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ยังคงมีอยู่ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคด้วย กรมทรัพยากรธรณีได้มีคำสั่งหลายฉบับให้ข้าราชการส่วนกลางไปปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และต่อมาได้มีคำสั่งที่ 174/2542 ลงวันที่ 29 เมษายน 2542 เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และคำสั่งที่ 175/2542 ลงวันที่ 29 เมษายน 2542 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานน้ำบาดาลประจำท้อง

ที่และมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน และจากการให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงเวลานี้กรมทรัพยากรธรณีจึงประเมินผลการมอบหมายหน้าที่ดังกล่าว โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 14 - 18 มิถุนายน 2542 เพื่อการเสริมสร้างความเข้าใจในการกำกับดูแลผู้ประกอบการให้เป็นไปตามกฎหมาย และการบริการประชาชนด้านข้อมูลทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น พร้อมรับฟังปัญหาและอุปสรรคและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานกฎหมายและระเบียบที่ต้องตอบปัญหาข้อกฎหมายอย่างต่อเนื่องทั้งที่มีการประชุม สัมมนาอบรมเชิงปฏิบัติการและการปฏิบัติงานปกติ ด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิติกรกับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนภูมิภาค และเพื่อความสะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง นิติกรจึงตอบปัญหาแต่ละเรื่องด้วยวาจา ซึ่งปัญหานี้นำลงในคลินิกกฎหมายนี้เป็นปัญหาที่ถูกถามจากผู้ปฏิบัติหลายครั้ง จึงเห็นสมควรรวบรวมบันทึกไว้ในคลินิกกฎหมาย ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกวารสารข่าวสารการธรณีต่อไป

ตอบข้อซักถามตามหลักการบริหารองค์กร

ถาม 1. ปัจจุบันสถานภาพทรัพยากรธรณีประจำท้องที่เป็นอย่างไร มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ในเรื่องใดบ้าง และหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีจะรักษาราชการแทนอุตสาหกรรมจังหวัดได้หรือไม่เพราะเหตุใด

ตอบ สถานภาพทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 อธิบดีเป็นทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ที่มีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร และได้แต่งตั้งข้าราชการกรมทรัพยากรธรณี ผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีในสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทุกสำนักงานหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนแล้วแต่กรณี ปฏิบัติหน้าที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ในเขตจังหวัดที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดรับผิดชอบโดยมีอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งกรมทรัพยากรธรณีที่ 507/2540 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2540 ทั้งนี้การมอบหมายดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะมิใช่เป็นการมอบหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ย่อมมีอำนาจเป็นไปตามที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ดังนี้

1. มีอำนาจในฐานะเป็นทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ที่อธิบดีกรมทรัพยากรธรณีในฐานะเป็นทรัพยากรธรณีประจำท้องที่มอบหมาย ซึ่งจะมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ตามคำสั่งกรมทรัพยากรธรณีที่ 174/2542 ลงวันที่ 29 เมษายน 2542 ซึ่งในการลงนามจะใช้ข้อความว่า

“.....
(.....)

หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี

ปฏิบัติหน้าที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่”

นอกจากนี้ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ที่ยังมีอำนาจในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่ในตัวด้วยตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 โดยมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เช่น สั่งผู้ถือประทานบัตรให้จัดการป้องกันอันตรายอื่นเกิดจากการทำเหมืองหรือแต่งแร่ตามมาตรา 70 เป็นต้น

2. มีอำนาจในฐานะเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีในฐานะที่อธิบดีเป็นผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 เช่น การออกใบอนุญาตนำแร่เข้าในราชอาณาจักร ตามคำสั่งกรมทรัพยากรธรณี ที่

522/2540 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งในการลงนามจะใช้ข้อความว่า

“.....
(.....)

หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี

ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี”

3. มีอำนาจในฐานะปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีตามคำสั่งกรมทรัพยากรธรณีที่ 191/2542 ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2542 ซึ่งในการลงนามจะใช้ข้อความว่า

“.....
(.....)

หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี”

ในกรณีที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ กรมทรัพยากรธรณีได้แต่งตั้งทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ในกรณีนี้ไว้ล่วงหน้าแล้ว ตามคำสั่งที่ 174/2542 ลงวันที่ 29 เมษายน 2542 ประกอบตามคำสั่งที่ 189/2542 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 ดังนั้น ในกรณีที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ผู้ที่ทำหน้าที่แทนจะต้องใช้ข้อความดังนี้ในการลงนามแล้วแต่กรณี

“.....
(.....)

ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีและ
ปฏิบัติหน้าที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่”

“.....
(.....)

ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีและ
ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี”

“.....
(.....)

ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณี และ
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี”

ในกรณีที่อุตสาหกรรมจังหวัดไม่อาจปฏิบัติราชการได้ หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีไม่สามารถรักษาราชการแทนได้ เนื่องจากผู้เป็นหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีมิได้เป็นข้าราชการสังกัดเดียวกับอุตสาหกรรมจังหวัด จึงต้องห้ามตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือให้กระทรวงพาณิชย์มาแล้ว กรณีการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนพาณิชย์จังหวัด เมื่อเดือนสิงหาคม 2537 ยืนยันข้อห้ามดังกล่าว นอกจากนี้ หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีก็ไม่สามารถปฏิบัติราชการแทนอุตสาหกรรมจังหวัดได้ เนื่องจากมิได้เป็นหัวหน้าส่วนราชการอำเภอหรือกิ่งอำเภอตามมาตรา 38 (12) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

ถาม 2. ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่มีหนังสือโดยออกเลขหนังสือเองขัดต่อระเบียบสารบรรณหรือไม่

ตอบ ตามภาคผนวก 1 การกำหนดเลขที่หนังสือออก แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 กำหนดเลขประจำของส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ตัวเลขสองตัวแรกหมายถึงอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ตัวเลขสองตัวหลังหมายถึง แผนกงานต่าง ๆ ของจังหวัด อำเภอหรือหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่สังกัด จังหวัดนั้น กรณีนี้ กรมทรัพยากรธรณีไม่มีหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค และทรัพยากรธรณีประจำท้องที่เป็นข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายเฉพาะเรื่อง (แะ) จึงไม่อยู่ในระบบเลขประจำของส่วนราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526

ตอบข้อซักถามตามกฎหมายแร่

ถาม 1. ผู้ถือประทานบัตรยังไม่ขอเปิดการทำเหมือง จะเริ่มเก็บค่าใช้เนื้อที่เมื่อใด และจะขอม่อนชำระได้หรือไม่

ตอบ คำธรรมเนียมเพื่อใช้เนื้อที่ในการทำเหมืองเป็นหน้าที่ของผู้ถือประทานบัตรจะต้องชำระล่วงหน้าแต่ละปี ตามนัยมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ซึ่งการชำระล่วงหน้าโดยสภาพย่อมไม่คำนึงว่าจะมีการทำเหมืองหรือไม่ และผู้ถือประทานบัตรจะมีสิทธิและหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ถือประทานบัตรเมื่อได้รับประทานบัตรตามนัยมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ดังนั้น ผู้ถือประทานบัตรจึงมีหน้าที่ชำระค่าใช้เนื้อที่ทำเหมืองเริ่มตั้งแต่วันที่ได้รับประทานบัตรเป็นต้นไปโดยต้องชำระล่วงหน้าก่อนได้รับ

ประทานบัตรไปส่วนการที่ผู้ถือประทานบัตรประสงค์จะขอเปิดการทำเหมืองเมื่อใดหรือขอยุติการทำเหมืองเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ไม่เกี่ยวกับการชำระค่าใช้เนื้อที่ทำเหมือง

สำหรับการขอม่อนชำระค่าใช้เนื้อที่ทำเหมือง ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มิได้กำหนดให้ผ่อนชำระได้ ดังนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

ถาม 2. กรมป่าไม้กำหนดพื้นที่เป็นอุทยานแห่งชาติทับพื้นที่ประทานบัตร ผู้ถือประทานบัตรจะร้องคัดค้าน หรืออุทธรณ์คำสั่งกรมป่าไม้ได้หรือไม่เพียงใด และทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะช่วยผู้ประกอบการทำเหมืองได้อย่างไร

ตอบ การที่หน่วยราชการใดจะกระทำการเพื่อให้มีผลใช้บังคับต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดไว้ และมีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน กรณีที่กรมป่าไม้กำหนดพื้นที่อุทยานแห่งชาติย่อมมีวิธีปฏิบัติอยู่แล้ว หากมีผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ ชอบที่จะร้องคัดค้านการดำเนินการได้ในเวลาที่กรมป่าไม้ดำเนินเรื่องก่อนกำหนดพื้นที่โดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งในขั้นตอนการนี้เอง กรมป่าไม้จะสอบถามหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ในฐานะที่ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะต้องกำกับดูแลการประกอบกิจการตามประทานบัตรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการใช้สิทธิตามประทานบัตรคือพื้นที่ทำเหมือง กรณีที่มีเหตุอันจะกระทบถึงพื้นที่ทำเหมือง ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะขอที่จะสื่อสารให้ผู้ประกอบการทำเหมืองได้ทราบภาวะการณ์ที่จะมีผลกระทบต่อการทำเหมืองได้

ถาม 3. การเปรียบเทียบคดีความผิด มีหลักการพิจารณาดำเนินการอย่างไร

ตอบ เมื่อปรากฏว่าได้มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หรือ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจพิจารณาและดำเนินการ ดังนี้

1) พฤติการณ์ในการกระทำความผิดว่าเข้าองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ เป็นความผิดฐานใด และเป็นคดีที่เปรียบเทียบปรับได้หรือไม่

2) พนักงานเจ้าหน้าที่หรืออธิบดี มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายหรือไม่

3) ผู้ต้องหารับสารภาพและยินยอมให้เปรียบเทียบปรับหรือไม่ กรณีผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ โดยให้

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เปรียบเทียบปรับ ผู้ต้องหาและพยาน ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าปรากฏว่าผู้ต้องหาไม่ ยอมชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ ยอมให้เปรียบเทียบ หรือไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้ ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

ถาม 4. เงินบำรุงพิเศษตามมาตรา 55 ที่กรมทรัพยากร ธรณีจัดสรรให้จังหวัดต่าง ๆ ไปนานแล้วและยังคงฝากเก็บ ไว้ที่คลังจังหวัด หากจังหวัดประสงค์จะใช้เงินดังกล่าว บำรุงท้องถิ่นต่อไป จะทำได้อย่างไร

ตอบ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2524 เห็นชอบ กับการกำหนดอัตราส่วนและหลักเกณฑ์การจัดสรรเงิน บำรุงพิเศษตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ ซึ่งในส่วน ของการใช้จ่ายในการบำรุงท้องถิ่น ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะ กรรมการประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า 4 นาย เพื่อจัดสรรอนุมัติ และควบคุมการใช้จ่ายเงินบำรุงพิเศษที่ได้รับมาเพื่อการนี้ โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนด หรืออนุมัติแผนงานโครงการเกี่ยวกับการบำรุงท้องถิ่น ซึ่ง การดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ และคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งนี้ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

หากจังหวัดประสงค์จะใช้เงินเพื่อการบำรุงท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมีหนังสือถึงอธิบดีกรมทรัพยากร ธรณีขอให้ดำเนินการนำเสนอรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งคณะ กรรมการของจังหวัด โดยแจ้งความประสงค์ในการใช้เงิน เพื่อบำรุงท้องถิ่น เช่น จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน สาธารณูปโภค เป็นต้น และเมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการ ใช้เงินเพื่อการใดแล้ว ต้องรายงานการใช้เงินด้วย

ถาม 5. การขอให้ช่างรังวัดของฝ่ายทรัพยากรธรณีรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดหนึ่งไปทำการรังวัดพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง จะได้หรือไม่

ตอบ ตามระเบียบกรมทรัพยากรธรณีว่าด้วยวิธีปฏิบัติ เกี่ยว กับการรังวัดกำหนดเขตคำขอ พ.ศ. 2539 มิได้กำหนดช่าง รังวัดให้มีหน้าที่เฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง จึงไม่ห้ามที่จะไป ทำการรังวัดในพื้นที่ใกล้เคียง เป็นอำนาจของอธิบดีที่จะ พิจารณาตาม ความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราชการและ ผู้ประกอบการ

ถาม 6. การขอและอนุญาตส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร ต้องรอผลวิเคราะห์ทางเคมีและทางฟิสิกส์ หากเป็นกรณี

รับด่วนจะต้องส่งออกนอกราชอาณาจักรให้ทันเวลา จะใช้ การเทียบเคียงการชำระค่าภาคหลวงแร่อย่างไร และต้อง ทำอะไรบ้าง

ตอบ กรณียื่นคำขอส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร ก่อนอื่น ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ที่ต้องตรวจสอบว่าเป็นแร่ที่อยู่ใน ความควบคุมการส่งออกนอกราชอาณาจักร ตามกฎ กระทรวง ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2516) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 73 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และปฏิบัติตามระเบียบกรมทรัพยากรธรณีว่าด้วย การขอรับใบอนุญาตนำแร่เข้าและส่งแร่ออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2531 ซึ่งระเบียบดังกล่าวระบุขั้นตอนการ ปฏิบัติ กำหนดเวลาการตรวจสอบชนิดแร่ และการฟังผล วิเคราะห์ทางเคมีหรือทางฟิสิกส์ไว้แล้วชัดเจน กรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนไม่อาจรอผลการวิเคราะห์ของหน่วย งานกรมทรัพยากรธรณีหรือสถาบันที่อธิบดีเห็นชอบจึงไม่ อยู่ในข่ายการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว แต่กรณีนี้อธิบดี สามารถกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ในใบอนุญาตก็ได้ตามมาตรา 30 วรรคสอง ซึ่งอาจรับการเทียบเคียงค่าภาคหลวงแร่ที่ ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่รับชำระค่าภาคหลวงแร่ตาม มาตรา 104 (1) โดยผู้ถือประทานบัตรหรือผู้รับใบอนุญาต ชื่อแร่มีหนังสือยินยอมชำระค่าภาคหลวงแร่เพิ่ม พร้อม หนังสือคำประกันของธนาคารยอมผูกพันตนเป็นผู้ค้ำประกัน ในวงเงินที่กรมทรัพยากรธรณีมีสิทธิเรียกค่าภาคหลวงแร่ เพิ่มก็ได้

ถาม 7. การมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจตาม พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ให้สิทธิถอนคำขอหรือไม่ และ เมื่อเพิกถอนหนังสือมอบอำนาจแล้วจะต้องแจ้งให้ผู้ใด ทราบถึงการเพิกถอนการมอบอำนาจนั้นทราบด้วยหรือไม่

ตอบ การมอบอำนาจตาม ทธ.22 เป็นการตั้งผู้แทนไว้เพื่อ ติดต่อกับพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่เฉพาะการที่ กำหนดไว้ใน ทธ.22 ถ้าให้อำนาจในการจำหน่ายสิทธิด้วย จะต้องระบุไว้ให้ชัด เช่น กรณีของการถอนคำขอต่าง ๆ ถ้า ไม่ให้อำนาจไว้ จะไม่สามารถขอถอนคำขอได้ เพราะ เป็นการกระทำนอกเหนือจากขอบเขตอำนาจที่ได้มอบไว้ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จึงควรเขียนห้ามไว้ ในหนังสือมอบอำนาจว่า “ไม่ให้ทำการใด ๆ อันเป็นการ จำหน่ายสิทธิ

ถาม 8. การทำสัญญาค้ำประกันกรณีดำเนินการเกี่ยวกับ คำขอประทานบัตรเพื่อต่ออายุ และโอนประทานบัตรตาม

ระเบียบที่ออกเมื่อปี 2542 มีข้อแตกต่างจากระเบียบเดิมอย่างไร

ตอบ ระเบียบกรมทรัพยากรธรณีว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตร การต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2542 ได้ยกเลิกแบบของสัญญาว่าด้วยการทำเหมืองตามประทานบัตรเดิม และแบบสัญญาค้าประกันของธนาคารหรือสถาบันการเงินเดิม และให้ใช้แบบของสัญญาที่ระบุในระเบียบกรมทรัพยากรธรณีว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอประทานบัตรการต่ออายุประทานบัตร และการโอนประทานบัตร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2542 ซึ่งเนื้อหาของสัญญาไม่มีความแตกต่างกับสัญญาเดิมมากนัก แต่มีการเพิ่มเติมเงื่อนไขของสัญญากรณีที่ทำเหมืองในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก. ให้ผู้รับประทานบัตรต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดไว้ด้วย และให้มีสิทธิปรับได้ ในกรณีมีการผิดเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าวส่วนผู้ทำเหมืองนอกเขตปฏิรูปที่ดิน หลักเกณฑ์ของสัญญามีเนื้อหาเหมือนเดิม

ถาม 9. จังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการสร้างถนน ซึ่งบริเวณที่ก่อสร้างดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีหินอยู่จำนวนมาก จำเป็นต้องทำการระเบิด จะอยู่ในข่ายการทำเหมืองหรือไม่และต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไร

ตอบ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มีโทษทางอาญา จึงเป็นความผิดทางอาญาประเภทหนึ่งผู้กระทำจะต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนาตามมาตรา 59 ประกอบมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายอาญา การที่จังหวัดหรือ อบต. มีเจตนาทำถนนซึ่งต้องใช้วิธีการระเบิดหินบริเวณดังกล่าวออก ถือว่ามีได้มีเจตนาที่ทำเหมืองตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 การกระทำของจังหวัดหรือ อบต. ย่อมไม่มีความผิดฐานทำเหมืองโดยไม่ได้รับอนุญาตประทานบัตร ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ดังนั้น จึงไม่ต้องยื่นขอประทานบัตรตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 แต่อย่างใด เมื่อกรมป่าไม้ในฐานะเป็นเจ้าของพื้นที่อนุญาตให้ดำเนินการแล้ว ย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการต่อไปได้

สำหรับหินที่ได้จากการระเบิดดังกล่าวเป็นแร่หินอุตสาหกรรม ตามนัยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

2510 ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 77 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หากมิได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในบริเวณอื่น โดยได้ใช้หินดังกล่าวเพื่อปรับปรุงถนนบริเวณที่ทำการระเบิด ไม่ถือว่าเป็นการครอบครองแร่แต่อย่างใด แต่หากประสงค์มีไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในบริเวณอื่นถือว่าเป็นการมีแร่ไว้ในครอบครองตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 จะต้องขออนุญาตครอบครองแร่ ซึ่งกรณีนี้เป็นเฉพาะกรณีจึงต้องขออนุญาตครอบครองเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามมาตรา 105 (10) แห่ง พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และหากผู้ครอบครองดังกล่าวได้ชำระค่าภาคหลวงแร่ครบถ้วนแล้วจะเป็นแร่ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ว่าด้วยการซื้อ การขายและการเก็บ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ 9 เมษายน 2539 และมีสิทธิขแร่ดังกล่าวได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด ตามนัยมาตรา 108 (1) แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

ตอบข้อซักถามตามกฎหมายน้ำบาดาล

ถาม 1. บ่อสังเกตการณ์ต้องออกใบอนุญาตเจาะ/ใช้หรือไม่ การเจาะบ่อสังเกตการณ์ต้องเป็นราชการหรือเอกชนจึงจะถูกต้อง

ตอบ การเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้เป็นบ่อสังเกตการณ์ ต้องขอรับใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาลด้วยเพราะเป็นการกระทำแก่ชั้นดิน กรวด หทราย หรือหิน เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำบาดาลไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการตรวจวัดระดับน้ำ หรือตรวจสอบคุณภาพน้ำก็ตามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520

บ่อสังเกตการณ์เป็นบ่อน้ำบาดาลใช้เพื่อประโยชน์ในการตรวจวัดระดับน้ำหรือตรวจสอบคุณภาพน้ำเท่านั้น จึงไม่ต้องขอรับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล เว้นแต่นำน้ำจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ธุรกิจการค้า การเกษตร หรืออุตสาหกรรม

การเจาะบ่อสังเกตการณ์จะเป็นส่วนราชการ หรือเอกชนเป็นผู้เจาะก็ได้

ถาม 2. การคิดดอกเบี้ยกรณีผู้ใช้น้ำบาดาลถูกฟ้องเรียกให้ชำระค่าใช้น้ำบาดาล จะเริ่มที่ 3.50 บาท หรือ 7 บาท และคิดอัตราร้อยละเท่าใด

ตอบ กรณีผู้ใช้น้ำบาดาลถูกฟ้องเรียกให้ชำระค่าใช้น้ำบาดาลเป็นกรณีที่ไม่ได้ชำระค่าใช้น้ำบาดาลภายใน 30 วัน นับแต่

วันเริ่มงวดถัดไป จึงต้องชำระค่าน้ำบาดาลในอัตราลูกบาศก์เมตรละ 7 บาท (ซึ่งคำนวณอัตราลดหย่อนตามสิทธิ (ถ้ามี) เรียบร้อยแล้ว) ตามบัญชี 7 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัด ร้อยละ 7.5 ต่อปี ตามนัยมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเริ่มคิดตั้งแต่วันที่ครบกำหนดให้ชำระตามหนังสือแจ้งให้ชำระ (ฉบับแรกหลังจากครบ 30 วัน นับแต่วันเริ่มงวดถัดไป)

ถาม 3. การผ่อนผันชำระค่าน้ำบาดาล

ตอบ กรมทรัพยากรธรณีได้มีหนังสือขอทำความตกลงกับกรมบัญชีกลาง เพื่อขออนุมัติหลักการให้กรมทรัพยากรธรณีพิจารณาให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลผ่อนชำระหนี้ค่าน้ำบาดาลได้ แต่กรมบัญชีกลางเห็นว่ากระทรวงอุตสาหกรรมสามารถพิจารณาผ่อนผันได้ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 จึงจะมีอำนาจพิจารณาให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลผ่อนชำระค่าน้ำบาดาลได้ ขณะนี้ยังไม่มีกฎระเบียบใดเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ค่าน้ำบาดาล จึงไม่สามารถผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวได้

ถาม 4. ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลหรือผู้ถือประทานบัตรเสียชีวิต จะต้องดำเนินการอย่างไรได้บ้าง

ตอบ กรณีผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลเสียชีวิต ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ไม่ได้กำหนดเรื่องการโอนโดยการตกทอดไว้เป็นการเฉพาะ ฉะนั้น ใบอนุญาตจึงสิ้นอายุนับแต่วันเสียชีวิตโดยไม่ตกทอดไปยังทายาท เนื่องจากใบอนุญาตเป็นสิทธิเฉพาะตัว หากทายาทประสงค์จะใช้น้ำบาดาลจากบ่อดังกล่าว ต้องดำเนินการขอรับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลใหม่

กรณีผู้ถือประทานบัตรเสียชีวิตตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 มาตรา 81 กำหนดให้ทายาทสามารถยื่นคำขอต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่เพื่อรับโอนประทานบัตร

โดยการตกทอดได้ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ผู้ถือประทานบัตรมิฉะนั้นให้ผู้ถือประทานบัตรสิ้นอายุเมื่อครบ 90 วัน นั้น ซึ่งจะต้องดำเนินการยื่นขอประทานบัตรใหม่

ถาม 5. การเตรียมเอกสารเพื่อการดำเนินคดี เมื่ออธิบดีกรมทรัพยากรธรณีมอบอำนาจให้ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่/พนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ฟ้องคดีแทน

ตอบ การเตรียมเอกสารกรณีได้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี

1. หนังสือมอบอำนาจจากกรมทรัพยากรธรณี
2. เอกสารสรุปข้อเท็จจริงถึงเหตุที่ทำให้เกิดการฟ้องคดี
3. เอกสารประกอบสรุปข้อเท็จจริงเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี

4. หนังสือถึงอัยการจังหวัดเพื่อขอให้ดำเนินคดีและลงนามในหนังสือแต่งตั้งทนาย (แบบพิมพ์ของศาล)

5. เอกสารอื่น ๆ ที่พนักงานอัยการเห็นว่าจำเป็นในการนำสืบเป็นพยาน

ถาม 6. กรณีหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีได้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดีแทน ค่าใช้จ่ายในส่วนค่าธรรมเนียมศาล จะเบิกจ่ายจากงบประมาณยอดใด

ตอบ ค่าใช้จ่ายในส่วนค่าธรรมเนียมศาลให้เบิกจ่ายจากหมวดค่าใช้จ่ายของฝ่ายทรัพยากรธรณีหากไม่มีหรือมีไม่พอให้หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรณีขอยืมเงินจากกองคลังกรมทรัพยากรธรณีได้โดยตรง (ตามบันทึกที่ ออก 0308 (กคน.)/2343 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2542)

ถาม 7. ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐหน่วยงานใดบ้าง

ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค หรือ เพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 4

ตอบ การที่จะพิจารณาว่าส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ ในมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค หรือ เพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 จะต้องพิจารณาว่า ส่วนราชการหรือ องค์การของรัฐนั้น มีกฎหมายกำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการ จัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค หรือเพื่อเกษตรกรรมไว้โดย ตรงหรือไม่ หากไม่มีหน้าที่โดยตรงก็ไม่ได้รับยกเว้นตาม มาตรา 4 ดังกล่าว เช่น อบต. ได้กำหนดหน้าที่ต้องทำไว้ใน มาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ กำหนดกิจการที่จะทำ

หรือไม่ทำก็ได้ ซึ่งไม่ใช่หน้าที่โดยตรงไว้อีกมาตราหนึ่ง คือ มาตรา 68 ซึ่งรวมกิจการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรอยู่ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายว่าด้วย สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมิได้มีเจตนารมณ์ ให้ อบต. มีหน้าที่ในการจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร จึงไม่ใช่ส่วนราชการอันจะอยู่ในข่ายได้รับ การยกเว้นตามมาตรา 4 ดังกล่าวแต่อย่างใด สำหรับส่วน ราชการหรือองค์การของรัฐที่ได้รับการยกเว้น เช่น กรม ทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมโยธาธิการ สำนักงาน แรงวัฒฒนาชนบท การประปานครหลวง การประปาส่วน ภูมิภาค เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร เป็นต้น